

PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA ZAWODOWA W KONINIE
ДЕРЖАВНА ВИЩА ПРОФЕСІЙНА ШКОЛА В КОНІНІ
UNIWERSYTET NARODOWY W UŻHORODZIE
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
CHERSONSKI WYDZIAŁ ODESKIEGO UNIWERSYTETU SPRAW
WEWNĘTRZNYCH
ХЕРСОНСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ ОДЕСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**ROZWÓJ NOWOCZESNEJ EDUKACJI I NAUKI –
STAN, PROBLEMY, PERSPEKTYWY
TOM X: EFEKTY UCZESTNICTWA W ROZWOJU
NAUK I EDUKACJI NA ODLEGŁOŚĆ**

**Pod redakcją:
Jan Grzesiak, Ivan Zymomrya, Vasyl Ilnytskyj**

**РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ:
РЕЗУЛЬТАТИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ
ТОМ X: ЕФЕКТИ УЧАСТІ
В РОЗВИТКУ НАУКИ ТА ОСВІТИ НА ВІДСТАНІ**

**За редакцією:
Ян Гжесяк, Іван Зимомря, Василь Ільницький**

Konin – Użhorod – Chersoń
2021

Конін – Ужгород – Херсон
2021

УДК 371.1:001(08)
ББК 74.04я43
Р 64

Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том X: Ефекти участі в розвитку науки та освіти на відстані / [Ред.: Я.Гжесяк, І.Зимомря, В.Ільницький]. Конін – Ужгород – Херсон: Посвіт, 2021. 350 с.

Rozwój nowoczesnej edukacji i nauki – stan, problemy, perspektywy. Tom X: Efekty uczestnictwa w rozwoju nauk i edukacji na odległość / [Red.: J.Grzesiak, I.Zymomrya, W.Ilnytskyj]. Konin – Użhorod – Chersoń: Poswit, 2021. 350 s.

ISBN 978-617-8003-18-0

Видання містить матеріали, що лягли в основу доповідей X-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи». Молоді та досвідчені науковці висвітлюють актуальні питання в галузях педагогіки, психології, мовознавства та літературознавства, мистецтвознавства, історичних, суспільних та природничих наук, туризму, фізичного виховання та реабілітації. Матеріали стануть корисними для широкої наукової громадськості, викладачів, аспірантів, студентів.

УДК 371.1:001(08)
ББК 74.04я43

Kolegium redakcyjne:

dr hab., prof. **J.Grzesiak**; dr hab., prof. **I.Zymomrya**; dr hab., prof. **M.Zymomrya**; **V.Boichuk**; dr hab., prof. **V.Halunko** (executive editor); dr **P.Davydov**; dr hab., prof. **W.Ilnytskyj**; dr hab., prof. **J.Kuzmenko**; dr hab., prof. **O.Dobrowolska**; dr hab., prof. **T.Mishenina**; dr hab., prof. **O.Newmerżyska**; dr hab., prof. **A.Peczarskyj**; dr hab., prof. **V.Tyshchenko**; dr **Hanna Wojciechowska**; dr **R.Żoltani**; dr **O.Zymomrya**; dr **M.Pahuta**.

Redakcyjna kolegia:

д-р габ., проф. **Я.Гжесяк**; доктор філологічних наук, проф. **І.Зимомря**; доктор філологічних наук, проф. **М.Зимомря**; **Бойчук**; доктор юридичних наук, проф. **В.Галунько** (відповідальний секретар); кандидат філософських наук, доцент **П.Давидов**; доктор історичних наук, проф. **В.Ільницький**; доктор педагогічних наук, проф. **Ю.Кузьменко**; доктор філологічних наук, проф. **О.Добровольська**; доктор педагогічних наук, проф. **Т.Мішеніна**; доктор педагогічних наук, проф. **О.Невмержицька**; доктор філологічних наук, проф. **А.Печарський**; д-р **Ганна Войтеховська**; кандидат філологічних наук, доц. **Р.Жовтані**; кандидат філологічних наук, доц. **О.Зимомря**; кандидат педагогічних наук, доц. **М.Пагута**.

Recenzenci:

dr hab., prof. **Zenon Jasiński**

dr hab., prof. **Ihor Dobriański**

Рецензенти:

д-р габ., проф. **Зенон Ясінський**

д-р педагогічних наук, проф. **Ігор Добрянський**

ISBN 978-617-8003-18-0

© Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький, 2021
© Посвіт, 2021

ЗМІСТ

ІСТОРИЧНІ НАУКИ. МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Бойчук А. До питання естрадно-фольклорних композицій в українському мас-медійному просторі сьогодення.....	10
Бондарчук Н., Храмов І. Street dance як вид сучасної танцювальної культури.....	12
Borangulova A., Dushniy A. Essays on the history of bayan art formation in Kazakhstan.....	13
Бурман К., Екман М. Старовинна виконавська традиція «Добре темперованого клавіру» Й.С.Баха у клавесинній інтерпретації Ванди Ландовської.....	16
Вовк Л., Ільницька Н. Нове документальне свідчення до повсякдення колгоспників Західноукраїнського регіону (1949 р.)	18
Герасименко М. Курс Молдови на Євроінтеграцію: проблеми та перспективи.....	24
Гриник Л. Побут українських повстанців на Прикарпатті (за матеріалами справи Демида)	26
Зимомря М., Зимомря О. Духовні запити регіонального образотворчого мистецтва.....	29
Зимомря М., Зимомря І., Зимомря М. Непроминальні чесноти. Слово про Олену Юрош.....	31
Іванова Л. Історичні наративи М. Максимовича та його роль у формуванні української історіографії XIX ст.	36
Ільницький В., Кантор Н. Нове документальне свідчення про повсякденне життя депортованих західноукраїнців (1946–1948)	39
Ільницький В., Нечепуренко А. Керівний склад військової референтури Дрогобицького окружного проводу ОУН (1945–1949)	42
Kazhenova G., Dobrovolskiy L. Syncretism of traditional hypotheses about the origin of the Scythians.....	45
Косилова О., Путря Н., Буравльова Т., Лобаченко Т., Зіноватна Л. Сучасні підходи до створення навчальної літератури для здобувачів освіти мистецьких закладів.....	46
Кравченко В. Декілька штрихів до технічного розвитку баяніста-акордеоніста.....	48
Кривошина Б. Жінка в стрілецьких формуваннях в роки Першої світової війни.....	50
Кундис Р. Львівська баянно-акордеонна школа: особливості типології.....	54
Ніколаєва Т., Баранова А., Ніколаєва Т. Вдосконалення методик початкової підготовки студентів спеціальності «Дизайн»	56
Плющик О. Історія особистості: правда чи вимисел.....	60

Приходько М. Диверсифікація громадсько-політичних рухів на польських землях наприкінці XIX ст. – першій чверті XX ст.	62
Стахнів Р. Творчі художні колективи Дрогобицького районного будинку культури у світлі історичного екскурсу.....	64
Суворов В., Назар Я. Внесок Анатолія Марценюка у дидактичний репертуар баяніста.....	65
Ткаченко І., Омельченко А. Вальс: історичні віхи та особливості виконання.....	66
Ткачук І. Живопис: естетичні категорії «прекрасного» та «потворного».....	68
Чернявський Б. Теоретичні та практичні проблеми web-дизайну в сучасному інформаційному просторі.....	70
Шкода Н., Тернова Л. Становище православної церкви в Криму під владою Османської імперії і Кримського ханства.....	72
Шкода Н., Шкода Ю. Відновлення навчального процесу у вищих навчальних закладах України в повоєнну добу.....	74

ПЕДАГОГІКА. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА

Александрович Т., Малинка М. Організація праці як необхідна складова успіху сучасного працівника.....	77
Андрієвська В., Олефіренко Н., Остапенко Л. SMART-освіта як сучасна освітня парадигма.....	79
Бакуліна Н. Реалізація інтегрованого курікулуму у практиці початкового навчання письма мовою іврит та єврейської традиційної культури.....	81
Бойчук В. Робота соціального педагога щодо запобігання вживання слабоалкогольних напоїв підлітками.....	82
Бондар І. Проблема формування креативності школярів у сучасних педагогічних дослідженнях.....	85
Виштак О. Застосування інтерактивного виховання у діяльності нової української школи.....	87
Віліщук А., Кирильчук Ю. Проектно-технологічна діяльність як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів старших класів у процесі профільного навчання.....	89
Восвода Н. Проблеми дистанційного навчання під час викладання музично-теоретичних дисциплін та при проведенні державних іспитів у закладах фахової перед вищої освіти.....	92
Wojciechowska H. Wyzwalanie aktywności artystycznej dzieci w toku edukacji na odległość.....	95
Гасинець Я., Карбованець О., Коваль Г., Демчинська М., Куруц Н. Дистанційне навчання як сучасна форма підготовки фахівців у вищому навчальному закладі.....	100
Grzesiak J. Aspekty badań pedagogicznych i kulturowych w toku edukacji na odległość.....	103

Дацко Н., Кравченко-Дзондза О. Діалогічна модель вивчення літератури в початковій школі.....	110
Деркач О., Тарасенко Г. Підготовка вихователів закладів дошкільної освіти до використання здоров'язбережувальних технологій засобами арттерапії.....	112
Дрозіч І. Профорієнтаційна робота – один з напрямків діяльності майстра виробничого навчання в ЗП(ПТ)О.....	116
Дружененко Р. Використання методу демонстрації під час вивчення української мови у дистанційному режимі.	118
Звягіна Л., Кубищенко І. Готовність майбутнього вчителя до організації колективної взаємодії молодших школярів як складової його успішної професійної діяльності.....	120
Іваняк Х. Розвиток мовлення молодших школярів у сучасній системі навчання української мови.....	123
Канюк О., Кіш Н. Окремі аспекти дистанційного навчання ЗВО.....	126
Криштанович М. Професійна підготовка майбутнього викладача права у закладах вищої освіти.....	128
Крохмаль Н., Шокарєва О. Сценарій засідання педагогічної ради «Роль творчого лідера в реалізації завдань щодо органічного поєднання класичних та інноваційних технологій в навчанні дітей з особливими потребами»	130
Логвіненко Н. Виховання мовної особистості засобами українського фольклору.....	139
Локшин В. Формування ціннісної складової майбутніх педагогів професійної освіти в контексті інноваційних стратегій діджиталізації суспільства з урахуванням євроінтеграції.....	144
Ляхощька Л. Особливості організації тематичних курсів підвищення кваліфікації за освітньо-професійною програмою закладу післядипломної освіти.....	145
Максименко В. Вплив хореографічного мистецтва на художньо-творчу діяльність у ЗВО.....	147
Мельник В. Розвиток пізнавальної самостійності студентів як базової якості особистості.....	150
Невзоров Р. Науково-педагогічні витоки сучасних підходів до підготовки майбутніх льотчиків тактичної авіації до бойових польотів у закладі вищої військової освіти України.....	152
Никифоров А. Новітні тенденції української вишивки початку ХХ століття у творчості Олександри Екстер.....	156
Obikhod I., Zakordonets N. Funktionen des Prüfens, Testens und Evaluierens im fremdsprachlichen Bereich.....	158
Олефіренко М. Формування суб'єктної позиції студентів.....	160
Олефіренко Н., Пономарьова Н., Веприк С. Підготовка майбутніх учителів до створення інфографіки.....	162
Осадча Н. Особливості вивчення іноземної мови в університеті в умовах Covid-19.....	163

Павленко І. Особливості організації навчально-виховного процесу початковій школі на основі діяльнісного підходу.....	165
Піддячий В. Сутність неформальної освіти педагогів.....	167
Піддячий М. Підготовка педагогічного працівника до реалізації компетентнісно орієнтованого навчання.....	169
Редько В. Освітнє іншомовне комунікативне середовище як засіб методичної організації компетентнісно орієнтованого змісту шкільного підручника іноземної мови.....	172
Слижук О. Формування громадянських компетентностей підлітків у процесі шкільного вивчення сучасної української літератури.....	174
Streltsova V. Applying ted-talks video hosting in foreign language teaching for not-linguistic specialities at higher education institutions.....	177
Тиліпська С. Використання лексикографічного матеріалу на уроках української мови в початковій школі.....	179
Топорніцька Н. Роль сім'ї у моральному вихованні дитини дошкільного віку.....	182
Тупченко В. Особливості викладання англійської мови для спеціальних цілей.....	184
Чумаченко К. Педагогічне колесо – новітня інтегрована, інтерактивна технологія як засіб підвищення ефективності роботи студентів на заняттях з інформатики.....	186
Шелестова Л. До питання готовності учителів до індивідуалізації навчання.....	188
Шубіна О. Робототехніка в контексті STEM-освіти.....	191
Янєва Л. Формування професійної компетентності студента в процесі педагогічної практики.....	193
Яценко Т. Специфіка формування читацької грамотності учнів у шкільному курсі літератури.....	196

ФІЛОЛОГІЯ

Білінська Х. Ідеї дарвінізму у творчості Едіт Вортон (на прикладі роману «Напівсон»).....	198
Глуценко А. Чинники класифікації експресивності мови.....	200
Гонсалес-Муніс С. «Жіноче письмо» – реальна практика чи утопічний проект?.....	203
Dobrovol'ska O. «Julius Caesar» by William Shakespeare: compositional syntactic structure of the tragedy in comparison with its translation by V.Mysyk.....	206
Dolgusheva O. Ways of Subjectivization of a Culinary Recipe within a Literary Text Context.....	207
Драбов Н. Прийом імпліцитної трансформації при перекладі як засіб виявлення семантичного потенціалу окремих мовних одиниць.....	210
Есенова Е. Взаємодія мов як передумова процесу запозичення.....	212

Жовтані Р. Маркери критичного осмислення особливостей розвитку німецькомовної літератури вигнання.....	214
Загорулько О. Образність фразеологічних одиниць семантичної групи «страх» в українській, англійській та німецькій мовах.....	217
Зимомря М., Зимомря І., Розлуцький І. Крізь призму змагань: слово про Ростислава Радишевського.....	219
Kalinichenko T. Snapshots of the foreign press: a study of news translation from English to French in «Courrier international».....	221
Кірєєва М. Символіка імені у збірці оповідань «Діти Чорнобиля» Євгена Гуцала.....	222
Князь Г. «Мінотавріана» ХХІ століття: осучаснене минуле чи трансформація теперішнього (на матеріалі роману С.Шеррілла «Мінотавр вийшов покурити»).....	225
Козій О. Риси постмодернізму у романі «Останній єдиноріг» П.Біггля.....	228
Лях Т. Онтологія творчості в поезіях у прозі українських письменників кінця ХІХ – початку ХХ століть.....	231
Макухіна С. Фразові дієслова в англійській мові.....	233
Поліщук О. Система оцінювання DIALANG як приклад застосування Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти.....	235
Поптик А. Релігійний культурний код у фразеологізмах української та німецької мов.....	239
Рак О. Структурні особливості німецьких економічних термінів.....	241
Розлуцька А. Кирило Селецький – священник, письменник, педагог.....	243
Сливка Н., Богдан Л. Principle of cognitive-cultural orientation while describing linguistic world-image peculiarities.....	246
Сливка Н. Етикетні експресиви як окремий тип експресивних мовленнєвих актів.....	249

СУСПІЛЬНІ НАУКИ

Бондаренко С., Корень А. Актуальність проблеми виховання моральних цінностей у майбутніх юристів як фактору запобігання проявів корупції в Україні.....	252
Гончаренко А., Дятленко Н. Детермінанти взаємодії дошкільників: стаття.....	254
Капран О. Роль цветового рішення в проектуванні костюма.....	256
Кузьменко Ю. Виплата одноразової грошової допомоги при звільненні зі служби в Національній поліції.....	258
Кузьменко Ю., Думанський Р. Загальна характеристика правового режиму земель промисловості, транспорту, зв'язку.....	261
Манн Р., Баранов Г. Внесок Дж. Кейнса в розробку економічної теорії.....	262

Мешко Г., Мешко О. Розвиток аутопсихологічної компетентності вчителя в контексті профілактики професійного вигорання.....	264
Мишишин М. Особливості здійснення психологічного впливу в управлінні людським потенціалом.....	267
Міщенко А. Сучасні особливості занепаду влади: концепція М.Наїма.....	269
Огар А. Інструменти управління інноваціями на підприємствах готельно-ресторанного господарства.....	270
Петришин Г. Проблема низького рівня мотивації студента до навчання в сучасній вищій освіті.....	272
Посаднєва О., Ласкава Н. Фіскальні та квазіфіскальні ризики державного бюджету України.....	275
Репетій С. Феномен духовності в контексті буття людини.....	277
Бокаев Б., Росул Т., Добровольский Л. Феномен культуры как открытой системы на стыке биосферы и ноосферы.....	279
Слімаковська І. Формування організаційна культури в контексті управління навчальним закладом.....	282
Шевченко А., Братінова М., Костенко А. Агроінновації в галузі вівчарства.....	284
Юрош В. Моделі релігійної педагогіки Німеччини в період Кайзерського Райху.....	286

ПРИРОДНИЧІ НАУКИ. ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Алексейко В. Математичне моделювання – складова науково-технічного прогресу.....	290
Блінова Н., Мохоцько В. Визначення основних технологічних параметрів біологічної очистки стічних вод, що містять органічні речовини.....	292
Латіна Г. Оцінка показників гемодинаміки серцево-судинної системи педагогічних працівників.....	294
Павловська Т., Мельничук М., Гарасимяк Л. Тривалість й часові рамки метеорологічної весни у Волинській області на початку XXI сторіччя.....	297
Рудик О., Гуменюк О., Барчишин Д. Дослідження працездатності пристосування для стиску пружин передньої підвіски.....	299
Тищенко В., Пруський А., Сидоренко В., Власенко Є. Фактори впливу пожежі на навколишнє середовище.....	302
Щапова А. Особливості рухової активності у дітей.....	304

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ТА СПОРТ. ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ

Грибок Н., Ємаєв Є. Засоби і форми фізичної реабілітації спортсменів після травми передньої хрестоподібної зв'язки і меніска колінного суглоба.....	307
--	-----

Грибок Н., Меличин П. Роль скандинавської ходьби в комплексній реабілітації пацієнтів з гострим коронарним синдромом.....	310
Грибок Н., Шнайдер М. Засоби фізичної реабілітації пацієнтів після перенесеного коронарного шунтування.....	312
Закаляк Н., Клепач В. Техніка активації антиноцицептивної системи у фізичній терапії.....	315
Закаляк Н., Прокопів І. Роль кінетотерапії в реабілітації хворих на хронічний бронхіт.....	318
Кузан М., Коцибан В. Застосування продовженої СРМ-терапії для збільшення обсягу рухів колінного суглобу після тотального ендопротезування.....	320
Кузан М., Салабай Ю. Удосконалення програм реабілітації у пацієнтів з болем у нижній частині спини з позицій міжнародної класифікації функціонування.....	324
Леонтьев О., Леонтьева И. Управление конфликтами в спорте.....	326
Фігура О., Андрушків Р. Комплексна реабілітація при ревматоїдному артриті.....	330
Фігура О., Бляшко Е. Інсульт – недооцінена проблема сучасності.....	332
Фігура О., Ключник Ю. Бочка як реабілітаційний процес.....	334
Фігура О., Оленич С. Фізична реабілітація пацієнтів після перенесеного інсульту.....	336
Відомості про авторів	339

ДЕТЕРМІНАНТИ ВЗАЄМОДІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ: СТАТТЯ

Жодна освітня модель не стане успішною, якщо в ній будуть ігноруватися статеві особливості дітей, зокрема, характер їх уподобань, особливості реакцій, домінуючі інтереси і потреби, манера поведінки. Дослідженнями встановлено, що у старшому дошкільному віці інтенсивно розвивається саме той компонент самосвідомості, який характеризує дитину з точки зору статі. Відомо, що статеве диференціювання і міжособистісні взаємини тісно переплітаються; характер такого взаємовпливу має історико-культурне підґрунтя і обумовлюється специфікою виховання, насамперед, в родині [4].

Науковці виокремлюють низку причин, що пояснюють домінування у дошкільників одноставних угруповань, серед них – різний світ захоплень, інтересів, потреб дітей, що знаходить своє відображення, насамперед, в тематиці та змісті ігор. Для хлопчиків характерні рухливі, динамічні, активні ігри; дівчатка ж віддають перевагу родинно-побутовим темам, прикрашанню себе, театралізованому дійству.

Відмінність інтересів, уподобань, реакцій спостерігається у всіх сферах життєдіяльності. Взаємини з партнерами хлопчики будують на діяльній основі, а дівчатка частіше – на емоційній; в ігрових об'єднаннях дівчатка керуються домінуючими в колективі правилами; хлопчики у ігровій взаємодії схильні порушувати правила задля досягнення своєї мети. Дівчатка у іграх часто конфліктують, прагнуть обмежити коло учасників, інколи об'єднуються в неприємні до інших дітей. У них часто спостерігається ревне ставлення до свого вже існуючого угруповання, вони не бажають прийняти до своєї гри інших дітей, пояснюючи різними причинами: «у тебе не вийде», «немає для тебе ролі», «ми вже про все домовилися». Це переважно стосується угруповань із невеликою кількістю учасників (3-4 особи). Хлопчиків приймають до таких ігор дуже обережно, частіше за їх позитивні характеристики – це спокійні і товариські діти.

Часто вихователь намагається штучно розширити коло учасників у спільному за статевою ознакою угрупованні та ввести туди ще когось із дітей. Втім це не завжди буває успішним, більше того, може призвести до руйнації ігрового об'єднання. Тому краще створювати широкі угруповання на ґрунті інших спільних інтересів, наприклад, допомога зимуючим в місті тваринам і птахам, економне використання води, підготовка сюрпризів до свята і т.д. Встановлено, що тривалість існування одноставних угруповань дівчаток значно більша, ніж хлопчиків.

Для хлоп'ячих об'єднань властива готовність йти на контакт або поступки заради спільної взаємодії, розширювати коло партнерів навіть за рахунок байдужих та неприємних за умови, коли ці діти можуть зробити певні внески в гру, або цього вимагають обставини діяльності. Діти прагнуть змінювати усталений порядок задля внесення елементів новизни, ризику, незвичності в гру. У ситуації конфлік-

тів хлопчики схилиються до вирішення конфліктів за допомогою невербальних засобів – стусана, бійки [1].

Для різностатевих угруповань характерні такі закономірності, як ініціювання спілкування з представниками протилежної статі задля розгортання сюжетно-рольової гри (виникнення паралельних сюжетних ліній, збільшення кількості ролей), задля об'єднання зусиль у колективній праці. Хлопчики частіше відгукуються на запрошення дівчаток увійти до їхнього гурту, дівчатка ж консервативніші: у 8 випадках з 10 відмовляються від пропозиції; у спільній діяльності більшість дівчаток схильні проявляти ініціативу та керувати партнерами, хлопчики ж переважно вносять пропозиції в хід діяльності та приймають ініціативу інших, розвиваючи її; дівчатка обмежують коло своїх партнерів, не спілкуючись з тими, хто є для них неприємним, з ким не встановилися приязні стосунки [1].

Суттєво різняться і мовленнєві реакції дітей різної статі, зокрема, дівчатка частіше використовують в процесі взаємодії іменники, прикметники; Хлопчики надають перевагу дієсловам, іменникам, займенникам, не вдаючись до варіативності звертань. Від дітей часто чути вигуки, що мають широкую палітру вираження емоцій, намірів, дій: згоду чи незгоду, захоплення чи байдужість, узгодження дій чи сварку.

Дівчатка більшою мірою налаштовані на емоційне спілкування, вступаючи у взаємодію, вони частіше використовують міміку та вдаються до використання жестів та дотиків. Намагаючись підсилити жестом кожне слово, діти стежать за враженням, яке справляють застосовані ними вербальні та невербальні засоби на партнера по спілкуванню. Така поведінка більше властива дівчаткам, які у старшому дошкільному віці здатні правильно трактувати вирази обличчя дорослих та однокласників, розуміти емоційне наповнення жестів та міміки.

Поспостерігаємо за дівчинкою, яка намагається розповісти вихователю про події вихідного дня. Вона повторює певні значимі для неї фрази декілька разів, інтонаційно підсилює окремі фрагменти, вдається до жестів, міміки та виразних рухів всім тілом, при цьому спостерігає за реакціями вихователя. Їй недостатньо кивка головою або просто «так» із вуст вихователя, дитина хоче всіма силами зацікавити своєю розповіддю. Залежно від реакції слухача, дитина може продовжувати розповідь, доповнити її певними деталями або навпаки призупинити. У таких випадках дитина-оповідач пристосовується до слухача, до міри готовності почути та зрозуміти розповідь, його здатності уявити ситуацію з тим, щоб викликати бажання обговорювати ситуацію, почути враження від розповіді та можливі судження чи оцінки.

Як же поведуть себе хлопчики в подібній ситуації? Як правило, хлопчики мало звертають увагу на розуміння слухачем їхньої розповіді, на враження, яке вона справляє на тих. Подавши ту чи іншу інформацію тим чи іншим способом хлопчики із відчуттям завершеної справи відходять від дорослого. Можна спостерігати, як ця дитина підходить до інших слухачів і знову переповідає свою історію, не вдаючись до спеціальних засобів переконання, до корекції своєї розповіді у відповідь на реакцію слухачів. Хлопчикам значно важливіше подати інформацію, аніж почути оцінку чи судження про неї. Дослідження показали, що дівчатка використовують

міміку, жест, дотик в 43% випадків, а хлопчики – в 19%. Хлопчики менш чутливі до інтонаційного забарвлення мовлення, близькості перебування партнера, його переживань; дівчатка ж схильні пильніше приглядатися до деталей, частіше виявляють страх, підозру, тривогу при відсутності невербальних засобів.

Отже, усе сказане дає підставу для висновку про те, що стать є вагомою детермінантою взаємодії дошкільників; при цьому дівчатка більше зорієнтовані на емоційне спілкування, а хлопчики – на ділове, предметне. Дівчатка намагаються зацікавити слухачів і використовують для цього різні засоби, хлопчики більше зосереджені на змісті поданої інформації і менше – на формі її подачі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаренко А.М. Становлення взаємин між однолітками: вікові особливості та моральний аспект Україна-Цивілізація. Том 6. Консолідація української держави, нації та церкви: зовнішні та внутрішні чинники. Ужгород: Видавничий відділ КАУ, 2017. С. 269–274.

2. Кононко О.Л. Статеве самосвідомість як складова морального розвитку дошкільника. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. К.: Пед. думка, 2000. С. 234–238.

3. Олексенко С.О. Дівчатка та хлопчики: психологія виховання. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/21052/1/S_Oleksenko_PP_DS_3_IPPO.pdf. (Дата звернення: 10.03.2021 р.).

4. Шимановская Я.В. Козловская Л.И., Старовойтова Л.И. Психологические различия интеллектуальной и эмоциональной сфер девочек и мальчиков старшего дошкольного возраста. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/psihologicheskie-razlichiya-intellektualnoy-i-emotsionalnoy-sfer-devochek-i-malchikov-starshego-doshkolnogo-vozrasta/viewer> (Дата звернення: 11.03.2021 р.).

Оксана КАПРАН
(Сумы, Украина)

РОЛЬ ЦВЕТОВОГО РЕШЕНИЯ В ПРОЕКТИРОВАНИИ КОСТЮМА

Подготовка художников-модельеров и дизайнеров одежды системой высшей школы связана с формированием у студентов способности к творческому подходу в использовании цветовых средств. В процессе проектирования костюма необходимо учитывать воздействие цвета, с целью обеспечения благоприятного психологического состояния, как отдельной личности, так и позитивных настроений в обществе в целом. Факт влияния цветовой составляющей на сознание, ощущения, настроение, поведение человека, его трудоспособность обеспечивает актуальность данного исследования.

Художник-модельер одежды с полным правом может полагать, что он выбирает, если разработает проект с учетом общепринятых в моделировании одежды колористических и композиционных правил. Возможно, требование – «ты обязан учитывать все, что является значимым», приводит в проектировании